

Otázka: Správa školství

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): DominikaNed

PRÁVNÍ ÚPRAVA

zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

SYSTÉM ŘÍZENÍ ŠKOLSTVÍ

Ústavní právo každého na vzdělání se v České republice realizuje zejména prostřednictvím tzv. **výchovně vzdělávací soustavy**. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odpovídá za koncepci, stav a rozvoj výchovně vzdělávací soustavy.

Ve školách, které jsou součástí soustavy základních a středních škol, mají občané **právo na bezplatné vzdělání**. V soukromých školách a v církevních školách se však může právo na vzdělání zajišťovat za úplatu.

Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dovrší šestý rok věku. Dítě, které dovrší šestý rok věku v době od počátku školního roku do konce kalendářního roku, může být přijato do školy, je-li tělesně i duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce. Naopak není-li dítě po dovršení šestého roku věku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to zákonný zástupce, odloží mu ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok. Ředitel rozhodne na základě odborného posouzení lékaře, pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra. Pokud se u žáka prvního ročníku projeví nedostatečná tělesná nebo

dušení vyspělost ke školní docházce, může ředitel školy po projednání se zákonnými zástupci dodatečně odložit plnění povinné školní docházky na následující školní rok.

Povinná školní docházka trvá devět let a žáci ji splní ukončením období školního vyučování školního roku, v němž dovrší poslední rok povinné školní docházky.

Zákonný zástupce dítěte je povinen přihlásit školou povinné dítě k zápisu do školy (od 1. 4. – 30. 4. zápis) a dbát, aby docházelo do školy pravidelně a včas (přihlašovací povinnost a povinnost péče o školní docházku). Zákonný zástupce dítěte je též povinen vyjádřit se k přihlášce žáka do střední školy. Přihlásí-li žáka k docházce do školní družiny nebo do školního klubu, je povinen dbát, aby i tam docházel žák pravidelně a včas.

Těžce zdravotně postižené dítě může krajský úřad na základě odborného posouzení a souhlasu zákonných zástupců osvobodit od povinné školní docházky, a to na dobu určitou. Zároveň stanoví formu vzdělávání, která odpovídá jeho psychickým a fyzickým možnostem.

Školní rok začíná 1. září běžného roku a končí 31. srpna následujícího roku. Trvá 10 měsíců.

Ve školách se vyučuje podle **rámcových a školních vzdělávacích programů**. Zahrnují nejvýznačnější cíl vzdělávání, celkovou strukturu učiva, výčet a stručný popis jednotlivých předmětů nebo jiných strukturních obsahových celků, které byly schváleny zřizovatelem (krajem, obcí).

Výchova a vzdělávání se uskutečňují v **jazyce českém**. Neslyšícím a nevidomým se zajišťuje právo na vzdělání v jejich jazyce s použitím znakové řeči nebo Braillova písma.

Ve školách vyučují a vychovávají děti a mládež nebo dospělé **pedagogičtí pracovníci**. Pedagogickými pracovníky jsou učitelé včetně ředitelů a zástupců ředitelů předškolních zařízení, škol a školských zařízení, dále vychovatelé škol a školských zařízení a zařízení sociální péče včetně instruktorů tělesné výchovy, mistři a vrchní mistři odborné výchovy, vedoucí odloučených pracovišť středních odborných učilišť a odborných učilišť, vedoucí středisek praktického vyučování, trenéři sportovních škol a sportovních tříd středních sportovních učilišť.

Může jím být ten, kdo má odbornou a pedagogickou způsobilost, je občansky bezúhonný a morálně vyspělý.

Ve školách není povolena činnost politických stran a politických hnutí.

Součástí školy mohou být zejména předškolní zařízení, školní družina, školní klub, knihovna, internát, domov mládeže, školní jídelna, školní hospodářství.

ŠKOLSKÁ PRÁVNICKÁ OSOBA:

Je právnickou osobu zřízenou podle zákona o základních, středních, ... a její hlavní činností je poskytování vzdělávání podle vzdělávacích programů a poskytování školských služeb.

Zřizovatelem nové školské PO:

- a) MŠMT, kraj, obec nebo svazek obcí
- b) jiná PO nebo FO

Školská PO vzniká dnem zápisu do rejstříku školských PO zřízený MŠMT. Školská PO zaniká dnem výmazu z rejstříku školských PO.

ŠKOLSKÝ REJSTRÍK:

Je seznam, který je v MŠMT a obsahuje:

- a) rejstřík škol a školských zařízení
- b) rejstřík školských PO

ORGÁNY PŮSOBÍCÍ VE SPRÁVĚ ŠKOLSTVÍ

Státní správu ve školství vykonávají následující vykonavatelé:

- **Ředitel školy, ředitel (vedoucí) předškolního zařízení nebo školského zařízení** – řídí školu, předškolní zařízení nebo školské zařízení, a pokud jsou právnickými osobami, plní povinnosti vedoucího organizace a jmenuje a odvolává své zástupce. Odpovídá za

plnění školských vzdělávacích programů, za odbornou a pedagogickou úroveň výchovně vzdělávací práce školy, předškolního zařízení nebo školského zařízení a za efektivní využívání svěřených hospodářských prostředků; odpovídá za vytvoření podmínek pro činnost rady školy, pro výkon školní inspekce a přijetí následných opatření, kontroluje práci pedagogických pracovníků a ostatních pracovníků a studijní výsledky žáků. Ředitel odpovídá za zpracování a zpřístupnění výroční zprávy o činnosti školy a výroční zprávy o hospodaření školy a předkládá tyto zprávy radě školy a zřizovateli. **Ředitel dále rozhoduje** zejména o odkladu či dodatečném odložení povinné školní docházky, o zařazení dětí do předškolního zařízení, školní jídelny, školní družiny a školního klubu, o zařazení dětí do speciálních mateřských škol a speciálních základních škol, základních škol, zvláštních škol a školských zařízení jim sloužících a do pomocných škol, o přijetí ke studiu ve vyšších odborných školách, středních školách, speciálních středních školách a odborných učilištích, o přerušení studia, či o podmíněném vyloučení ze studia a o vyloučení ze studia.

- **Obecní úřady obcí s rozšířenou působností** – zejména zpracovávají návrh rozpočtu pro předškolní zařízení, základní školy a školská zařízení zřizované v obvodu jejich působnosti.
- **Krajské úřady** – zpracovávají a každé dva roky upřesňují a zveřejňují dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně vzdělávací soustavy ve svém správním obvodu, zpracovávají a každoročně zveřejňují výroční zprávu o stavu koncepce a rozvoje sítě a o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v kraji.
- **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** – je ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dále zejména rozepisuje a přiděluje finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu předškolním zařízením, školám a školským zařízením zřizovaným ministerstvem, přiděluje krajům finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení jiných zřizovatelů, jmenuje a odvolává ředitele předškolních zařízení, škol a školských zařízení, které zřizuje, ústředního školního inspektora a na jeho návrh školní inspektory, stanoví normativy jako roční objem mzdových prostředků, státem stanovených odvodů zdravotního a sociálního pojištění a ostatních neinvestičních nákladů připadajících na dítě nebo žáka v předškolním zařízení, škole nebo školském zařízení, přiděluje orgánům krajů¹ v přenesené působnosti finanční prostředky na školství podle počtu dětí a žáků předškolních zařízení, škol a školských zařízení a stanovených normativů, zpracovává a zveřejňuje nejméně jednou za 4 roky dlouhodobý záměr vzdělávání a

rozvoje výchovně vzdělávací soustavy, který předkládá vládě, uděluje souhlas se jmenováním a odvoláváním ředitelů škol a školských zařízení zřizovaných krajem v samostatné působnosti.

- **Jiné ústřední orgány státní správy**– státní správu školství vykonávají, stanoví-li tak zvláštní zákon (jde např. o působnost ministerstev spravedlnosti, vnitra či obrany).

Samosprávu ve školství vykonávají následující subjekty a vykonavatelé:

- **Obce**– jsou povinny v samostatné působnosti vytvářet podmínky pro plnění povinné školní docházky.
- **Kraje** – v samostatné působnosti jsou povinny vytvářet podmínky pro zajištění vzdělání v jimi zřizovaných školách a zařízeních.
- **Rady škol**– má nejméně tři a nejvíce 15 členů (je ve zřizovací listině), funkční období člena rady je pět let, zasedá nejméně 2x ročně.

ŠKOLSKÁ SOUSTAVA

Součástí výchovně vzdělávací soustavy jsou takové školy, předškolní zařízení a školská zařízení, která jsou zařazena do tzv. sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vedené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

PŘEDŠKOLNÍ ZAŘÍZENÍ:

- mateřská škola
- jesle

ŠKOLY:

Základní škola poskytuje základní vzdělání a připravuje žáky pro další studium a praxi. Má

devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým až devátým ročníkem.

V místech, kde nejsou podmínky pro zřízení všech devíti ročníků základní školy, může se zřídit základní škola, která nemá všechny ročníky. Žáci, kteří ukončí poslední ročník takové školy, pokračují v plnění povinné školní docházky v základní škole se všemi ročníky.

Základní umělecká škola poskytuje základy vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech a připravuje pro studium učebních a studijních oborů ve středních školách uměleckého zaměření a v konzervatoři, připravuje také odborně pro studium na vysokých školách s uměleckým zaměřením. Základní umělecká škola organizuje studium určené převážně pro žáky základní školy: může též organizovat studium pro dospělé.

Střední školy připravují žáky pro výkon povolání a činností v národním hospodářství, správě, kultuře, umění a v ostatních oblastech života: připravují žáky i pro studium na vysokých školách. Střední školy poskytují žákům:

- střední odborné vzdělání,
- úplné střední vzdělání,
- úplné střední odborné vzdělání a
- vyšší odborné vzdělání.

Střední odborné vzdělání zahrnuje všeobecné vzdělání a odbornou přípravu; ukončuje se úspěšným vykonáním závěrečné zkoušky ve studijních nebo učebních oborech.

Úplné střední vzdělání a úplné střední odborné vzdělání zahrnuje obsahově širší a hlubší všeobecné vzdělání a odbornou přípravu diferencovanou podle druhu středních škol; úplné

střední vzdělání se ukončuje úspěšným vykonáním maturitní zkoušky v gymnáziu, úplné střední odborné vzdělání se ukončuje úspěšným vykonáním maturitní zkoušky ve střední odborné škole nebo konzervatoři nebo ve středním odborném učilišti.

Vyšší odborné vzdělání poskytované v konzervatořích zahrnuje všeobecné vzdělání, uměleckou nebo umělecko-pedagogickou přípravu a ukončuje se vykonáním absolutoria.

Střední školy dále organizují **nástavbové studium** (podnikání – Střední škola cestovního ruchu Choceň), které je určeno pro uchazeče, kteří získali střední odborné vzdělání. V nástavbovém studiu se studující zdokonalují pro kvalifikovaný výkon povolání a specializují se pro výkon některých technickohospodářských činností provozního charakteru. Nástavbové studium se ukončuje maturitní zkouškou.

Střední školy se člení na tyto druhy: střední odborné učiliště, gymnázium a střední odbornou školu.

Gymnázium je všeobecně vzdělávací vnitřně diferencovaná škola, která připravuje především pro studium na vysokých školách. Dále připravuje i pro výkon některých činností ve správě, kultuře a v dalších oblastech. Gymnázium má čtyři nebo šest anebo osm ročníků (např. Vysoké Mýto, Ústí nad Orlicí, Litomyšl).

Střední odborná škola připravuje především pro výkon odborných činností, zejména technickohospodářských, ekonomických, pedagogických, zdravotnických, sociálně právních, správních, uměleckých a kulturních; připravuje i pro studium na vysoké škole. Denní studium trvá nejvýše čtyři roky. Specifickým typem střední odborné školy, která připravuje pro obor zpěv, hudba, tanec nebo dramatické umění, je **konzervatoř**. Konzervatoř má šest ročníků, v oboru tanec osm ročníků. Připravuje i pro studium na vysoké škole. Studium na konzervatoři se ukončuje zpravidla absolutoriem. Žáci mohou ukončit studium také maturitou, nejdříve však po čtvrtém ročníku, v oboru tanec po osmém ročníku (Pardubice, Brno, Praha)

Střední odborné učiliště připravuje pro výkon dělnických povolání a odborných činností odpovídajících příslušnému učebnímu oboru. Toto studium se ukončuje závěrečnou zkouškou. Dále připravuje ve studijních oborech pro výkon některých náročných dělnických povolání a některých technickohospodářských činností provozního charakteru. Toto studium se ukončuje maturitní zkouškou. Zajišťuje žákům teoretické vyučování, praktické vyučování a výchovu mimo

vyučování: může také zajišťovat jen teoretické vyučování a výchovu mimo vyučování nebo praktické vyučování a výchovu mimo vyučování.

Učiliště poskytuje odbornou přípravu pro výkon povolání žákům, kteří ukončili povinnou školní docházku v základní škole v nižším než devátém ročníku nebo devátý ročník ukončili neúspěšně. Příprava v učilišti se ukončuje úspěšným vykonáním závěrečné zkoušky (Žamberk – zedníci).

Právo studovat ve středních školách mají fyzické osoby podle schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti.

Ke studiu na středních školách se přijímají fyzické osoby, které splnil povinnou školní docházku a kteří při přijímacím řízení splnili podmínky pro přijetí prokázáním vhodných schopností, vědomostí, zájmů a zdravotní způsobilosti požadované pro zvolený obor vzdělání. Do prvního ročníku osmiletého gymnázia a osmileté konzervatoře v oboru tanec se přijímají žáci, kteří úspěšně ukončili pátý ročník základní školy. Do prvního ročníku šestiletého gymnázia se přijímají žáci, kteří úspěšně ukončili sedmý ročník základní školy.

V rámci **přijímacího řízení** do prvních ročníků středních škol může ředitel školy stanovit, že žáci nebo uchazeči přijímají na základě přijímací zkoušky. Přijímací zkoušky pro následující školní rok se konají nejdříve v posledním úplném kalendářním týdnu měsíce dubna. Každý má právo podat si tři přihlášky. Po přijetí musí do 5 dnů osobně doručit zápočtový lístek pro zápis do studia. (přijímací komise na sšcrch – ředitel, 3 zástupci).

Formy studia na středních školách – denní studium, studium při zaměstnání nebo kombinované podle studijních oborů a ve středních odborných učilištích podle učebních oborů. Studium při zaměstnání se organizuje jako večerní, dálkové nebo externí, lze též kombinovat s denním studiem.

Za nedílnou součást výchovy a vzdělávání ve středních školách a v odborných učilištích považuje školský zákon rovněž **praktické vyučování**, jehož hlavními formami jsou odborný výcvik, cvičení, učební praxe a **odborná (umělecká) praxe**.

Studium gymnázia **se ukončuje** maturitní zkouškou. Ve čtyřletých studijních oborech denního studia a pětiletých oborech studia při zaměstnání na střední odborné škole a středním odborném učilišti se studium ukončuje maturitní zkouškou. Nástavbové studium se ve dvouletém denním studiu a tříletém studiu ukončuje maturitní zkouškou. Ve studijních oborech středních odborných škol, jejichž délka studia je kratší než čtyři roky, a v učebních oborech středních odborných učilišť se ukončuje závěrečnou zkouškou.

Vyšší odborná škola připravuje pro kvalifikovaný výkon náročných odborných činností nebo prohlubuje dosažené vzdělání pro výkon konkrétních náročných činností. V jednotlivých studijních oborech poskytuje **vyšší odborné vzdělání**, které zahrnuje všeobecné, specifické odborné vzdělání, náročnou praktickou přípravu a ukončuje se **absolutoriem**.

Denní studium trvá nejméně dva nejvíce tři roky, dálkové studium trvá nejméně tři a nejvíce čtyři roky. Pokud je součástí denního studia praktická příprava konaná formou odborné praxe o délce větší než tři měsíce, může denní studium trvat nejvíce tři a půl roku. Žák, který úspěšně vykonal absolutorium, má právo užívat za svým jménem označení absolventa vyšší odborné školy – **DiS**. Označení absolventů vyšší odborné školy příslušná jednotlivým studijním oborům a jejich zkrácené podoby schvaluje ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

Ke studiu ve vyšších odborných školách **se přijímají** fyzické osoby, které získaly úplné střední odborné vzdělání nebo úplné střední odborné vzdělání. Ředitel školy může stanovit, že se žáci nebo uchazeči přijímají na základě přijímací zkoušky.

Ohledně **forem studia ve středních odborných školách** platí obdobně jako v případě středních škol, že studium se organizuje jako denní studium, studium při zaměstnání nebo kombinované studium podle studijních oborů.

Podmínkou pro vykonání absolutoria je úspěšné ukončení posledního ročníku studia příslušného studijního oboru. **Absolutorium** je odborná zkouška, která se skládá z teoretické zkoušky z odborných předmětů, zkoušky z cizího jazyka, v konzervatoři. Jejich obsah a termíny konání stanoví ředitel školy. Koná se před zkušební komisí jmenovanou krajským úřadem, jejímž předsedou je pedagogický pracovník z jiné vyšší odborné školy, popřípadě vysoké školy, který má odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilost. Neprospěl-li žák u absolutoria, určí zkušební komise žákovi termín jeho opakování. Žákům, kteří úspěšně vykonali absolutorium, vydá škola vysvědčení o absolutoriu a nejpozději do 30 dnů od jeho vykonání diplom absolventa vyšší školy s příslušným označením absolventa vyšší odborné školy.

Vzdělání získané v soukromých školách a církevních školách zařazených do sítě předškolních zařízení, škol a školských zařízení je rovnocenné vzdělání získanému v ostatních školách zařazených do sítě. Působnost státní správy při zajišťování povinné školní docházky a ve věcech všeobecně pedagogických vykonává vůči soukromým a církevním školám ministerstvo Školství, mládeže a tělovýchovy.

Soukromými školami jsou soukromé základní školy, soukromé základní umělecké školy, soukromé střední školy, soukromá střediska praktického vyučování, soukromá učiliště,

soukromé vyšší odborné školy a soukromé speciální školy. **Školy církevní nebo školy náboženských společností** jsou církevní základní školy, církevní základní umělecké školy, církevní střední školy a církevní vyšší odborné školy (Náchod).

Dotace se poskytuje k financování neinvestičních výdajů souvisejících s výchovou a vzděláváním, u speciálních škol a zařízení i s rehabilitací, a s běžným provozem dané školy nebo zařízení, s výjimkou nájemného v rámci smlouvy o koupi najaté věci. Soukromé základní umělecké škole se dotace poskytuje pouze na zabezpečení výuky určené pro žáky plnící povinnou školní docházku, nebo studující na střední škole nebo na speciální střední škole nebo na učilišti.

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ:

Školskými zařízeními jsou:

- školská výchovná zařízení a
- školská účelová zařízení.

Školskými výchovnými zařízeními jsou zařízení pro zájmové studium školská zotavovací zařízení školská výchovná zařízení pro výchovu mimo vyučování a školská zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče.

Účelem školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy je zajišťovat nezletilé osobě, a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, případně zletilé osobě do 19 let, na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření náhradní výchovnou péči v zájmu jeho zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání. Základní organizační jednotkou pro práci s dětmi v zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy je výchovná skupina nebo rodinná skupina.

Školskými zařízeními pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy jsou:

- diagnostický ústav, (Solnice)

- dětský domo,
- dětský domov se školou,
- výchovný ústav

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ A ŠKOLSKÉ SLUŽBY:

1. Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků- NIOV (Národní institut odborného vzdělávání) - např. v Pardubicích, poskytuje a zajišťuje poradenství, zprostředkovává informace, zajišťuje koordinaci podpůrných činností pro školy.
2. Školská poradenská zařízení- školy mohou mít psychologa, který na škole vykonává pedagogicko-psychologickou činnost, tato školská poradenská zařízení spolupracují s orgány n. sociálně-právní ochraně dětí, zdravotnickými zařízeními.
3. Školská výchovná a ubytovací zařízení- n. poskytují vzdělávání, sportovní a zájmové činnosti v době mimo vyučování
  - Ubytovací zařízení - poskytují také stravování n. Domov mládeže a školní jídelna
  - Zotavovací pobyty dětí - školy v přírodě - výuka, ubytování, stravování
4. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání- výtvarná činnost, slouží žákům, pedagogickým pracovníkům i veřejnosti
5. Zařízení školského stravování- zajišťuje stravování žáků, studentů v době pobytu ve škole, ubytování, pro další zaměstnance školy, ale i pro další osoby za vyšší cenu

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Česká školní inspekce je orgánem státní správy přímo řízeným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Školní inspekci vykonává školními inspektory a kontrolními pracovníky. V čele České školní inspekce je ústřední školní inspektor, který navrhuje ministerstvu jmenování a odvolání školních inspektorů a dále přijímá do pracovního poměru kontrolní pracovníky a další zaměstnance České školní inspekce.

Česká školní inspekce v předškolních zařízeních, ve školách a školských zařízeních zjišťuje a hodnotí výsledky vzdělávání a výchovy a jeho průběh vzhledem k platným školním vzdělávacím programům a zjišťuje a hodnotí personální a materiálně technické podmínky vzdělávací a

výchovné činnosti vzhledem ke schváleným učebním dokumentům. Vykonává státní kontrolu dodržování právních předpisů a veřejnosprávní kontrolu finančních prostředků státního rozpočtu.

Česká školní inspekce předkládá příslušnému orgánu státní správy ve školství návrh na vyřazení školy, školského či předškolního zařízení ze sítě. Účastní se zjišťování, zpracování a zveřejňování výsledků vzdělávání a přípravy pro účely souhrnné zprávy o stavu vzdělávání.

Podobné materiály:

- [Divadlo Fórum - Dramatická výchova](#)
- [Česká výchovně vzdělávací soustava - Pedagogika](#)
- [Počátky a vývoj výchovy a pedagogiky - pedagogika](#)